

РОЛЬ ЖУРНАЛІСТИКИ В ПЕРІОД ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ

На жаль, збройні конфлікти в сучасному світі є все ще досить розповсюдженим явищем для міжнародної спільноти. Попри створення різноманітних норм, що б регулювали політику ведення таких конфліктів, основні положення стосовно правил, які б мали дотримуватись та держави та ефективного інституту відповідальності за згадані порушення, практика застосування зброї для вирішення конфліктів є популярною. В такій ситуації постає питання захисту цивільного населення й особливих груп людей задля збереження їх життя й здоров'я. Положення стосовно цього закріплені в чотирьох Женевських конвенціях 1949 року про захист жертв війни.

Для того, щоб ефективно здійснювати захист основних прав і свобод людини, необхідно було заснувати спеціальний механізм, який би допомагав урядам держав та звичайним громадянам своєчасно дізнаватися про можливий початок воєнного конфлікту, хід його дій й можливі наслідки.

Таким механізмом для міжнародного гуманітарного права стала журналістика. Існують різні способи та види, направлені на донесення інформації до суспільства, зокрема, періодичні видання, що є важливим інформаційним каналом, підпорядкованим інтересам політичної та військової влади; професійно орієнтована преса. З розвитком інформаційно-телекомунікаційного простору широкої популярності в цьому сенсі набули вебсайти, мобільні додатки та соціальні мережі.

Однією з провідних тенденцій сучасної військової журналістики для збільшення її ролі для міжнародного гуманітарного права є медіатизація. Історично склалося, у процесі відбору новин і формуванні порядку денного – війни, у кожному їх прояві, ставали найважливішою частиною медійної інформації, сферою громадського обговорення. Особливий характер у сучасній журналістиці (друк, радіо, телебачення, Інтернет) набуває висвітлення військових новин – локальних воєн, військових конфліктів, воєнних злочинів чи революцій із застосуванням насильства.

Внаслідок цього, проявляється певний недолік журналістики в період збройного конфлікту, оскільки непрофесійні, або односторонні позиції можуть сформувати спотворений підсумковий образ війни або військово-політичного конфлікту у суспільній свідомості, тим самим, призводячи до насадження політичних та ідеологічних кліше.

Роль журналістики також проявляється в тому, що вона може висвітити окремі випадки порушення основних прав людини в період збройного конфлікту, що закріплені в Женевських та Гаазьких конвенціях, які б не стали відомі широкому колу осіб, якщо не поширення такої інформації серед спільноти.

Важливим аспектом визначення статусу журналістики є визначення статусу журналіста в збройному конфлікті.

Питання статусу журналістів в міжнародному гуманітарному праві є досить складним, оскільки чинні конвенції мають лише дві норми договірної природи та безпосередньо спрямованих на захист журналістів у період міжнародного збройного конфлікту, а саме п. 4 ст. 4 Женевської конвенції про поводження з військовополоненими [2] і ст. 79 Додаткового протоколу до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 р., яка стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів, від 8 червня 1977 р. [1].

До того ж сучасне МГП виділяє 2 види журналістів, що беруть участь в збройному конфлікті: військові кореспонденти, що мають подвійний статус та є акредитованими при збройних силах держави, однак відносяться до цивільних осіб та, відповідно, отримують захист згідно з положеннями Женевських конвенцій, й так звані «незалежні», які також мають статус цивільних осіб, однак не мають безпосереднього контакту зі збройними силами держави й захищені положенням IV Женевської конвенції й Додаткового протоколу I до неї. Головною ознакою кожного з вказаних видів є заборона прямої участі у військових діях.

Норм, що б безпосередньо регулювали відповідальність журналістів під час збройного конфлікту за порушення правил міжнародного гуманітарного права не існує, а отже, можна дійти висновку, що, вони користуються загальними правилами притягнення до юридичної відповідальності внаслідок скоєння серйозних порушень вище згаданих приписів.

Отже, журналістика відіграє досить важливу роль не тільки для спільноти, а й для урядів та правлячих верхівок держав в період збройного конфлікту та використовується як один з каналів зв'язку. Статус самих журналістів в період збройного конфлікту є відповідним до статусу цивільного населення (не включаючи випадки, коли він є подвійним) й потребує доцільного захисту зі сторони збройних сил держави.

Список використаних джерел

1. Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол I), від 8 червня 1977 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_199#Text (дата звернення 27.09.2021).

2. Женеvська конвенція про поводження з військовополоненими.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_153#Text (дата звернення: 27.09.2021).

Науковий керівник: к.ю.н., доцент, доцент кафедри Грушко М. В.

СОКОЛОВСКАЯ ИРИНА ВЛАДИМИРОВНА

Национальный университет «Одесская юридическая академия»

ЗАЩИТА ПРАВ ДЕТЕЙ ВО ВРЕМЯ ВООРУЖЕННЫХ КОНФЛИКТОВ

За всё время существования человечества произошло много вооружённых конфликтов различной степени тяжести и мировой вовлеченности. В каждом из подобных конфликтов пострадало большое количество мирного населения, в том числе, детей. Женщины и дети, согласно Декларации о защите женщин и детей в чрезвычайных обстоятельствах и в период вооружённых конфликтов, провозглашенной в 1974 году, составляют наиболее уязвимую часть населения [5]. Именно поэтому защите их прав нужно уделить особое внимание. Помимо этого, дети могут не только стать жертвами вооружённого конфликта, но и быть втянутыми, непосредственно, в центр действий этого самого вооружённого конфликта. Это проблемы, которые подлежат не откладываемому решению, поскольку дети не могут защитить свои права самостоятельно.

Во-первых, защита прав ребенка является составной частью международного права прав человека, поэтому к нему применяются почти все его положения. Развитие и становление института защиты прав ребенка как самостоятельного правового института имеет достаточно долгую историю. Ребенок долгое время не рассматривался как представитель отдельной социальной категории. При этом обособление вопросов, относящихся к правам ребенка, в самостоятельный предмет права защиты прав человека вызвано причинами объективного характера.

Во-вторых, международно-правовая защита ребенка как уединенной категории жертв войны имеет место в международном гуманитарном праве. Целью международного гуманитарного права является защита лиц, не участвующих или переставших участвовать в военных действиях. Его положения применяются только в период вооружённых конфликтов, в отличие